

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

*Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata és a Nemzeti Művelődési Intézet között
létrejött közszolgáltatási szerződésben vállalt feladatok teljesüléséről*

Tartalomjegyzék

I.	Képzések.....	3
II.	Műhelymunkák.....	3
III.	Együttműködések, projektek	6
IV.	Elemzések, kutatások.....	8
1. számú melléklet	A regionális kulturális hálózat lehetőségeinek felmérése Hajdú-Bihar megyében	

I. Képzések

1. Felső- és középfokú közművelődési szakmai képzés megvalósítása az NMI szervezésében, Debrecenben, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár- Bereg megyéből bevont résztvevőkkel.

Debrecenben egy-egy képzési csoport indult 28 és 26 fővel, (Közművelődési Szakember I., illetve Közművelődési és Közönségkapcsolati Szakember). Az oktatás részben jelenléti, részben online formában valósult meg. A képzéssel az 1997. évi CXL. törvényben megfogalmazott követelmény teljesül megyei, regionális szinten.

2. Közművelődési, közösségi szakemberek mentori kompetenciáit fejlesztő képzés megvalósítása, amely segíti a művelődő közösségek, elsősorban amatőr művészeti csoportok fenntartható működését

Az amatőr művészeti csoportok mentorálása képzés megvalósult, ennek eredményeképpen 27 megyei és debreceni közművelődési szakember kompetenciafejlesztése történt 60 órában. A kurzus célja a szakemberek mentori szemléletének és cselekvőképességének erősítése, és azok megjelenése a megyei és debreceni feladatellátásban. Eredmény, hogy a képzést a terveknek megfelelő létszámban végezték el a szakemberek. A mentori szemlélet fejlesztése új lehetőségeket nyithat Debrecen és a települések művészeti közösségei között. A szakmai mentorálás bázisai lehetnek a város művészeti intézményei, közösségei.

II. Műhelymunkák

1. Műhelymunka megvalósítása Debrecen kulturális szolgáltatásairól. Az előzetes vállaláshoz képest kettő műhelymunka teljesült az alábbiak szerint: A műhelymunkák célja Debrecen kulturális szolgáltatásainak bemutatása volt a **középfokon tanuló közművelődési asszisztensek számára**, ezzel is erősítve a megyei és regionális együttműködési hálózatot.

Az első műhelyfoglalkozás keretében, 2021. június 23-án, a Hajdú-Bihar Megyei Igazgatóság intézménylátogatást szervezett Debrecen kulturális-közművelődési intézményeibe, hogy a hallgatók megismerkedjenek a helyi kulturális szolgáltatásokkal és inspirálódjanak általuk. Az eseményen 17 közművelődési asszisztens vett részt.

A résztvevők ellátogattak a B24 galériába, ahol a DE Színház vezetője, bemutatta a galéria pincéjében létesített mini színházi tér működését, illetve a látogatók megismerhették a galéria rendezvényeit, programjait. Új ismereteket szerezhettek, és innovatív ötletekkel gazdagodhattak a saját településeik kulturális életének felpezsdítésére. A B24 galéria után a résztvevők meglátogatták a Csokonai Színház jelenlegi helyszínét, a Kossuth utca 1. szám alatt. A csoportot a Csokonai Színház művészeti főtájkára fogadta. A helyszínen átfogó képet kaphattak a résztvevők a színház életéről a pandémia előtti és a pandémia alatti időszakról, továbbá a távlati tervekről is. A megjelentek betekintést nyerhettek az igen népszerű

Csokonai Ifjúsági Programba (CSIP) is, amelynek keretében nemcsak Debrecenben, de a megye településeinek általános iskoláiban is tart beavató színházi, illetve tantermi előadásokat a társulat. A program nagyszerű lehetőséget kínál minden Hajdú-Bihar megyei település számára. A CSIP ismeretével és népszerűsítésével az asszisztensek saját településükön hozzájárulhatnak a színházi közönség kineveléséhez és további rangos eseményekkel tudják színesíteni kulturális palettájukat. A nap záróprogramjaként a hallgatók a Déri Múzeumba látogattak el. A helyszínen közművelődési munkatárs és múzeumpedagógus fogadta a csoportot, akik összefoglalták az intézmény szolgáltatásait és közművelődési programjait. Olyan módszereket, technikákat és programokat ismerhettek meg a hallgatók, amelyekkel megújíthatják, érdekesebbé és izgalmasabbá tehetik mindennapi munkájukat. A hasznos bemutatás után lehetőség nyílt a múzeum bejárására is, muzeológus tárlatvezetésével a hallgatók megtekinthették a múzeum időszaki és állandó kiállításait, így például a Munkácsy-trilógiát. A műhelymunka résztvevői nagyon értékesnek és hasznosnak ítélték a napot. Kiemelték az együttműködési lehetőségek szerepét és fontosságát. Úgy értékelték, hogy a megszerzett tudáselemeket és információkat, hasznosítani tudják a helyi közművelődési gyakorlatukban is.

A második műhelymunkára 2021. július 21-én került sor, amikor a Kölcsey Központ munkáját tanulmányozhatták a hallgatók. A Kölcsey Központot az intézmény marketinges munkatársai mutatták be a hallgatóknak, akik a pincétől a padlásig bejárták az épületet. Megtekinthették az átalakítható, többfunkciós kis- és nagytermet, a színpadot és annak kiszolgáló helyiségeit, a kiállító tereket, a raktározásra is alkalmas alagsort és a tetőkeretet, amely szintén rendezvények helyszínéül szolgál. Ötleteket merítettek a látottakból, mind tartalmi, mind pedig technikai értelemben. Kérdéseket tettek fel a helyi szakembereknek és feltöltődtek a kapott válaszokból. Az épületbejárás után, a földszinti nagyteremben a Főnix rendezvényszervező Kft. ügyvezető igazgatója tartott vetítéssel egybekötött előadást a csoportnak a város nagyrendezvényeiről. A hallgatók megismerkedhettek a hagyományos rendezvények történetével és a szervezés szakmai részleteiből, fortélyaiból is kaptak ízelítőt, végezetül a Béni Árpád terem aktuális kiállításainak megtekintésével zárult a program.

2. Települési imázsfilm műhely keretében a kreatív ipar és a hagyományok bemutatása a régióban. Műhelymunka Debrecen és a vonzáskörzete településeinek részvételével.

A tervezett program csak részben valósult meg. Egy jelenléti és egy online műhelymunka után félbeszakadt a folyamat a pandémia miatt. Öt település - Berettyóújfalu, Ebes, Hajdúdorog, Újléta, Újszentmargita - képviselőjében kilenc közművelődési szakembert és egy polgármestert vontunk be a közös munkába, amely részeredményeket hozott: készült néhány vázlatos forgatókönyv és elkészült egy teljes értékű alkotás, amelyet Újszentmargita polgármestere forgatott.

Azonban az eredeti cél, hogy közösségek jelenjenek meg a filmekben, nem valósulhatott meg a covid miatt, így az újszentmargitai templom, mint helyi érték bemutatása csak az épületre korlátozódhatott.

Ízelítő a honlapon megjelent cikkekből: <https://archive2021.nmi.hu/megyei-iroda-hir/a-kozossegert-online-formaban-is/> Az Újszentmargita községről és a templomról készült kisfilm: <https://www.youtube.com/watch?v=RcNxSDp8NTY>

A műhelymunka folytatódik a járványmentes időszakban, méghozzá az első körben bevont szakemberek mellett újak megszólításával, illetve a város turisztikai szakembereinek részvételével egy közös találkozó keretében, amely alkalmat ad az eszmecserére, a hivatásos és amatőr idegenforgalmi szemlélet összevetésére, aktuális trendek célok, lehetőségek megfogalmazására, a filmes megvalósítás alapismereteinek átadására.

3. Kulturális koncepció – közművelődési stratégia: Debrecen fejlesztési koncepciója és a régió településeinek jövőképe. Műhelymunka keretében a régió 10 településének bevonásával kulturális koncepció alkotási folyamatok bemutatása, elkészült koncepciók elemzése történt. A fórumon Debrecen kulturális koncepciójának ismertetése történt és ehhez a kapcsolódási felületek feltárása, a regionális jövőkép felvázolása.

A szakmai találkozón 10 település képviselője vett részt. A központi téma települési koncepciók, stratégiák megbeszélésére, bemutatására volt, amely június 7-én Bojton a közösségi házban valósult meg.

A megjelenteket Bojt polgármestere köszöntötte. Ezt követően NMI Hajdú-Bihar Megyei igazgatója felelevenítette a műhelymunka módszertani alapvetéseit és a jogszabályi alapjait. Debrecen kultúráért felelős alpolgármestere bemutatta Debrecen kulturális stratégiáját, kiemelve azokat a hálózatépítő lehetőségeket, amelyet a város tud nyújtani a térség településeinek. A jelenlevők megismerték Ebes közművelődési stratégiáját, Újléta község közművelődési koncepcióját, Biharnagybajom község ifjúsági stratégiáját, valamint a polgári Ady Endre Művelődési Központ és Könyvtár stratégiáját. A bemutatókat anket követte, ahol számos szakmai kérdést vitattak meg a jelenlevők. A jó hangulatú találkozó újdonsága az volt, hogy a közművelődési szakemberek mellett a települések polgármesteri, alpolgármesteri és jegyzői szinten képviselték magukat. A találkozó elősegítette a tapasztalatcserét és a kulturális hálózat szerepének erősödését.

4. Regionális Közművelődési Tudástranszfer Debrecenben (2 alkalom, meghatározott feladatok mentén, közös tervezés). Három megyét érintő műhelymunka max. 15 fő részvételével, melynek célja a regionalitás szerepének, az ezzel kapcsolatos lehetőségeknek a feltárása.

A programelem módszertanát kidolgozta a megyei igazgatóság, de a vírus helyzet miatt már nem került sor a megvalósítására. Indokolja a jövő évi megrendezését az együttműködés keretében elvégzett kutatás feldolgozása, annak értékelő tanulmánya, amely megalapozhatja a műhelymunkát.

III. Együttműködések, projektek

1. Országos felmenő rendszerű amatőr művészeti projektek megvalósítása, különösen az amatőr bábjáték (Bűvös Bábos) és amatőr színjátszás (Pajtaszínház) területén.

A megvalósításban partnerek voltak a helyi művelődési házak, közösségi színterek, valamint egy mesepont. A program bábművészeti tartalmának megvalósítója a Vojtina Bábszínház volt. A bábszínház jelentős szerepet játszott a vándorkiállítás előkészítésében és megvalósításában, amelynek a célja a gyerekek érdeklődésének felkeltése volt a bábozás iránt. Hajdú-Bihar megye öt településén (Berettyóújfalu, Hajdúsámson, Konyár, Létavértes, Pocsaj) nyílt vándorkiállítás, amely érzékenyítette az óvodákat, iskolákat, a szülőket és a helyi lakosokat a báb kultúra iránt. A sorozat utolsó, hatodik alkalma a Vojtina Bábszínházban valósult meg. A mintegy 160 darab bábból álló kiállítás anyagát a Vojtina Bábszínház, a Korngut-Kemény Alapítvány, a Létavértesi Cifra Palota bábcsoport, valamint a Hajdúsámsoni Dínó Bábcsoport bábjai adták.

Három alkalommal felkészítő tréning zajlott, amelyekre a programban résztvevő települések bábcsoportvezetőin kívül a megye minden bábcsoportvezetője meghívást kapott. A képzés ingyenes volt, a helyszínt és a szakembereket a Vojtina Bábszínház biztosította. Az újonnan alakult öt bábcsoport, a csoportvezető mellé egy-egy mentort kapott, akik a Vojtina Bábszínház szakemberei közül kerültek ki. Az ő feladatuk volt a csoportvezető, a csoport segítése a projekt ideje alatt, a darab kiválasztásától a bemutatni kívánt darab elkészültéig. A projekt keretében május végén öt helyszínen mutatta be a Vojtina Bábszínház a *Szerencsés János, avagy az ördög három aranyhajszála* című előadást, amelynek minden településen óriási sikere és nagyszámú nézője volt. Az alábbi linken lehet bővebben olvasni a vándorkiállítás megvalósításáról. <https://nmi.hu/megyei-iroda-hir/szerencses-janos-vandorutja-a-megyeben/>

A Vojtina Bábszínház adott helyet a Hajdú-Bihar Megyei Bábfórumnak is, amelyről, a szakmai zsűri javaslatára valamennyi produkció bemutatkozott Lakiteleken, 2021. október 15-16-án, a Nemzeti Művelődési Intézet által szervezett Bábos Gálán. A közös munka látványos eredménye lett a Kiskönyv bábos gyerekcsoportoknak és a Kiskönyv bábcsoportok vezetőinek című, rendkívül színvonalas módszertani füzet, amelynek célja a korszerű bábjátékos eljárások bővítése, a bábjáték komplexitásának hagyományos és kortársi szemléletének megalapozása, a gyakorlati megvalósítások eszközrendszerének gazdagítása. A projektet regionális konferencia zárta 2021. november 5-én a Vojtina Bábszínházban.

2. Települési értéktárak közötti együttműködés erősítése, határon átvágó térségi – tájegységi értéktárak létrehozása. Szakmai együttműködés kialakítása az Érmelléki Népfőiskolával. Találkozók szervezése, az értéktárak bevonása szakmai elemző, tájékoztató programokba értéknapiak szervezésével. Egyeztető fórum a partnerek között.

2021. augusztus 30-án került sor arra a megbeszélésre, amelyen a települési értéktárak közötti együttműködés erősítésének és a határon átvágó térségi, tájegységi értéktárak

létrehozásának lehetőségei kerültek szóba. Hogyan tudnak ebbe a folyamatba a Debreceni Értéktárak bekapcsolódni, milyen szakmai-módszertani szerepük lehet a város kulturális szerepének erősítésében a régióban.

A Debreceni Értéktár Bizottság elnöke, a Hajdú-Bihar Megyei Értéktár Bizottság elnöke és titkára, az Érmelléki Népfőiskola elnöke, a Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar Megyei Igazgatóság megyei igazgatója, a DEMKI Kft ügyvezetője és kreatív igazgatója, a Kulturális Osztály vezetője és munkatársai. A megbeszélés eredményeképpen, egy nem formális szellemi alkotóműhely értékközösség, Hungarikum Értékszövetség alakult a jelenlévők kezdeményezésére, amely mindig az aktuális projektek mentén működik együtt. Rendszeresen operatív módon egy-egy konkrét feladatra fókuszál.

Jövőbeni együttműködési területek:

1. Együttműködések generálása, működtetése
2. Tematikus rendezvények szervezése
3. Jó gyakorlatok, módszertanok kidolgozása, megosztása
4. Települési értéktárak mentorálása
5. A kulturális alapú gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó (gasztronómiai, népművészeti) értékek fejlesztése
6. Képzések szervezése (informális, formális)
7. Digitális platformok kialakítása, E-marketek feltételeinek megteremtése
8. Próbavállalkozások indítása

3. Helyi érték, helyi termékfejlesztés közösségi alapon, közösség tervezéssel. A komplex településfejlesztési modellek népszerűsítése a régióban. A helyi hagyományok kreatív felhasználásával megvalósuló jó gyakorlatok bemutatása, adaptáció, projektek létrehozása.

A Hajdú-Bihar megyei értéknapi program a Tiszagyulaházai Gólyafesztiválon elmaradt. A vírushelyzetben bekövetkezett átmeneti enyhülés hatására minden kulturális intézmény igyekezett nyitni, programokat szervezni. Ebben az időszakban egymást érték a rendezvények, a célközönség – a megye közművelődési szakemberei, polgármesterei – saját programjaikkal voltak elfoglalva. A partneri igények és javaslatok alapján a helyi értéktár bizottságok megalakítását segítő szakmai tanácskozást egy későbbi időpontra halasztjuk figyelembe véve a pandémia alakulását is.

A feladat pótlására és előkészítésére megyei igazgatósága kidolgozott egy interjú vázlatot a települési értéktárbizottságok vezetőinek és egy online kérdőívet a települések számára. Ennek eredményei alapul szolgálnak a tervezett tanácskozáshoz.

4. Regionális közművelődési szakmai tanácskozás megvalósítása, fókuszban a város jó gyakorlataival. Debrecen közművelődési és kulturális szerepvállalásai, lehetőségek és szolgáltatások, esélyek és kapcsolatok, egy megyei szakmai nap megvalósítása a Debreceni Művelődési Központ és Ifjúsági Ház közreműködésével.

A megyei szakmai nap a vírushelyzet miatt elmaradt, 2022-ben javasoljuk a megvalósítását.

5. Debrecen közművelődési jó gyakorlatainak beemelése a „látópontok” rendszerébe, Látópont cím megszerzése, járási műhelynapok, ebben az évben Hajdú-Bihar megyében: Debrecen közművelődési szolgáltatásai.

Debrecen közművelődési feladatellátása kiemelkedő értékeinek országos bemutatása és megismertetése érdekében a Tímárház és a DEMKI Ifjúsági ház látópont felterjesztése a látópontok rendszerébe. Legalább egy debreceni közművelődési, kulturális tevékenység, illetve szervezet bekerülése a látópontok rendszerébe.

A munkaanyag véglegesítése előtt lezárult a Látópont felterjesztési időszak. 2022-ben a felterjesztés megtörténik, a lehetőség egyeztetve az adományozó szakmai szervezet elnökével.

IV. Elemzések, kutatások

1. Településtükör című megyei online kutatás, amely tartalmazza az agglomeráció és a megyei települések és Debrecen szerepéhez kapcsolódó igényeinek felmérését.

A Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar megyei Igazgatósága 2015-ben és 2017-ben is felmérte a települések közösségi tevékenységét, a szakmai erőforrásokat és vizsgálta a helyi tudást és a közösségek állapotát. A célja a kérdőíves kutatásnak az volt, hogy felmérésre kerüljön a megye településeinek, a megyei közösségi tevékenységeknek a helyzete és egy komplex közművelődési helyzetkép táruljon fel. A korábban alkalmazott *Településtükör kérdőív* 2021-ben két kérdéssel bővült és ezzel kitért arra is, hogy Debrecen, mint megyeszékhely és a kulturális központ milyen szakmai kapcsolatban áll a megyei közművelődési intézményekkel, azok milyen szolgáltatásokat vettek igénybe az elmúlt három évben. Továbbá milyen segítségre lenne szükségük a megyében található közművelődési intézményeknek, a közművelődési alapszolgáltatásokat tekintve Debrecen Megyei Jogú Város közművelődési intézményeitől. A kérdőív célcsoportjai a megyében tevékenykedő közművelődési intézmények és közösségi színterek voltak. A visszaküldött kérdőívek száma 37. A megyében 30 közművelődési intézmény található.

A kapott válaszok alapján elmondható, hogy fontos lenne erősebb hangsúlyt helyezni a megyeszékhely és a megyében működő közművelődési intézmények, közösségi színterek közötti kommunikációra, kapcsolatépítésre és kapcsolattartásra, az együttműködés kialakítására, a hálózati működés erősítésére.

Fontos információ volt a közművelődési szakemberek közösségépítő kompetenciáinak felmérése. Eszerint a szakemberek jelentős része a közösségekkel való foglalkozást technikai feladatként éli meg, kevésbé jelennek meg a művelődő közösségek, mint a közművelődési intézmény/szintér stratégia partnerei. Ezért tartja fontosnak a Hajdú-Bihar Megyei Igazgatóság a szemléletformálást.

Összességében elmondható, hogy a megyében tevékenykedő közművelődési intézmények többsége nem vett igénybe közművelődési szolgáltatást Debrecen város közművelődési intézményeitől, nem kereste az együttműködés lehetőségét. Ennek oka, hogy hiányzik, vagy nem elegendő az információ, nem működik megfelelően a kommunikáció a Debrecen és a megye további településein található intézmények között, valamint nem megfelelő, nem

kiépített a jelenleg alkalmazott kapcsolatépítés és kapcsolattartás. Továbbá hátráltató tényező lehet a debreceni szervezetek részvételének hiánya a megyei szakmai hálózathoz. *Ezt elősegítheti a jövőben a Nemzeti Művelődési Intézet Megyei Igazgatósága, amely jól kiépített a megyei szakmai információs és kommunikációs hálózatot működtet; rendszereznek a szakmai fórumok, műhelymunkák és a megyei szintű tudástranszferek.* Az Igazgatóság a megyei településeinek mindegyikével valamilyen szakmai kapcsolatot tart fenn, együttműködést valósít meg. Fejlesztő programjaival, intézeti mintaprojektjeivel, feladatfinanszírozási rendszerben megvalósuló projektjeivel, a most megvalósuló Közművelődési Képzési és Foglalkoztatási Programmal működteti a megyei szakmai hálózatot.

2. Regionális kutatás, regionális helyzetkép kialakítása, igényfelmérés és szolgáltatások a régióközpont szerephez kapcsolódva.

A kérdőív a Nemzeti Művelődési Intézet kutatási igazgatóságával együttműködve elkészült. A lekérdezés megtörtént, kérdőívet határidőre 57 fő töltötte ki, 46 településről. Az eredmények értékelése folyamatban van.

3. A megyei közművelődési statisztikai adatok alapján elemzés és helyzetkép készítése a Debrecen és agglomeráció vonatkozásában.

A tanulmány készült, a regionális kulturális hálózat lehetőségeinek felméréséről, mely a szakmai beszámoló mellékletét képezi.

Lakitelek, 2022. január 15.

Závogyán Magdolna
ügyvezető

1. sz. melléklet

A regionális kulturális hálózat lehetőségeinek felmérése Hajdú-Bihar megyében

Nemzeti
Művelődési
Intézet

Nemzeti
Művelődési
Intézet

A regionális kulturális hálózat lehetőségei

A regionális kulturális hálózat lehetőségeinek felmérése Hajdú-Bihar megyében

Kutatási összefoglaló

**Készítette:
Nemzeti Művelődési Intézet
2021**

Tartalom

Bevezetés.....	13
Első fejezet: Helyzetkép.....	14
Második fejezet: A Debrecennel való együttműködések vizsgálata	16
2.1. A Debreceni intézményekkel való együttműködés vizsgálatának eredményei	18
2.2. A Debrecen közösségeivel való együttműködés vizsgálatának eredményei.....	19
2.3. A Debrecen kulturális célú civil szervezeteivel való együttműködés vizsgálatának eredményei	21
Harmadik fejezet	22
3.1. Az együttműködés hiánya, együttműködési igények, elképzelések.....	22
3.2. A regionális kulturális hálózat kialakítása	24
Javaslatok	27
Zárszó	27

Bevezetés

A Nemzeti Művelődési Intézet és Debrecen Megyei Jogú Város 2021. évi együttműködési megállapodása alapján készült munkaanyag egyik kulcseleme volt egy megyei szintű, online kutatás elvégzése.

A kutatás kettős célt hivatott elérni. Egyrészt választ szeretett volna adni arra az alapvető kérdésre, hogy Debrecen város kulturális/közművelődési intézményeinek szolgáltatásai, a város kulturális stratégiai fejlesztési tervei ismertek-e a természetes vonzáskörzet településein.

Másrészt a kutatás további célkitűzése volt a regionális kulturális hálózat működését, létrejöttét segítő (vagy gátló) tényezők megismerése, illetve a lehetséges partneri kör véleményének, javaslatainak a feltárása a hálózattal kapcsolatban.

A regionális hálózatos működés alapja az a tény, hogy Debrecen város kulturális/közművelődési intézményeinek hatása, szolgáltatásai túlnyúlnak a város közigazgatási határain.

A felmérés 2021. novemberében zajlott, amely lehetővé tette, hogy átfogóbb képet kapjunk egy sokkal tudatosabban működtethető regionális kulturális hálózat lehetőségeivel kapcsolatban Debrecen, mint régióközpont és Hajdú-Bihar megye települései között. Ahhoz, hogy a jelenlegi állapotképre minél objektívebben rálássunk, fontos volt, hogy a felmérés során feltérképezzük a témában jelentkező vakfoltokat, hiányterületeket, valamint ennek tükrében az ilyenfajta együttműködéshez kapcsolódó partneri gondolkodás- és viszonyulásmód milyenségét.

Ennek megvalósítását a Nemzeti Művelődési Intézet Szakmafejlesztési Igazgatósága és a Hajdú-Bihar Megyei Igazgatóság munkatársai közösen végezték Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatával együttműködésben.

Az adatfelvételhez egy Google Forms-ban elkészített online kérdőívet használtunk, melynek elsődleges célcsoportja a megyei kulturális feladatellátók voltak.

Elsősorban az önkormányzatok, kulturális intézmények, közösségi színterek vezetőinek válaszaira alapoztunk, de a kérdőívet kitöltők döntő többségét (összesen 37 település) a Közművelődési Foglalkoztatási és Képzési Programban résztvevő közművelődési asszisztensek alkották.

A kérdőívet három nagy vizsgálati témakörre, és az ezekhez kapcsolható kérdéscsoportokra bontottuk.

Kitértünk a kérdőívben az aktuális helyzetre, a jelenlegi együttműködésekre és az együttműködések kapcsán kialakított véleményekre is.

A felmérés során megyei szinten 45 településről 57 kitöltés érkezett, melyek részletes eredményei az alábbiakban olvashatók.

1. térkép: A kérdőívet kitöltő települések (45)
Forrás: saját szerkesztés

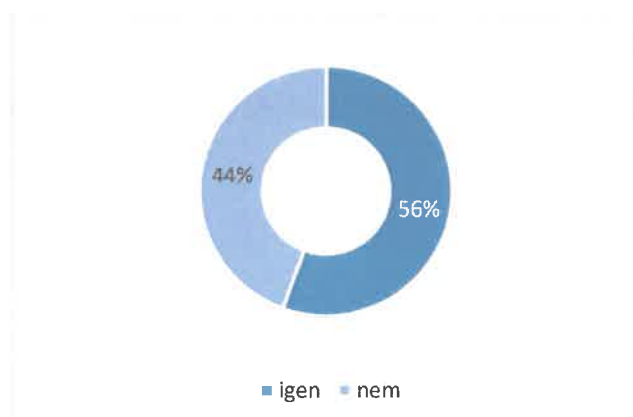
Első fejezet: Helyzetkép

A kérdőív első harmadában arra voltunk kíváncsiak, hogy a kitöltő mennyire ismeri Debrecen jelenlegi kulturális szolgáltatásait, jövőbeli terveit, céljait és stratégiáit.

Az első kérdés ezzel kapcsolatban arra vonatkozott, hogy ismeri-e a válaszadó Debrecen kulturális/közművelődési szolgáltatásait, és ha igen, akkor arra kértük őket, hogy nevezzenek meg két ilyen szolgáltatást.

Az alábbi ábrán jól látható, hogy a válaszadók több mint fele (56%) ismer ilyen kulturális/közművelődési szolgáltatást Debrecenben, azonban 44% nemmel válaszolt erre a kérdésre.

1. ábra: Ismerik-e Debrecen kulturális/közművelődési szolgáltatásait? (N=45, %)

A válaszadók zöme valamilyen rendezvényszervezéshez kapcsolódó szolgáltatást vagy intézményt nevezett meg, az összes, erre a kérdésre válaszadó (22) közül 9-9 fő említett valamilyen nagyrendezvényt vagy intézményt, például Virágkarnevált, Mihály napi vásárt vagy a Nemzeti

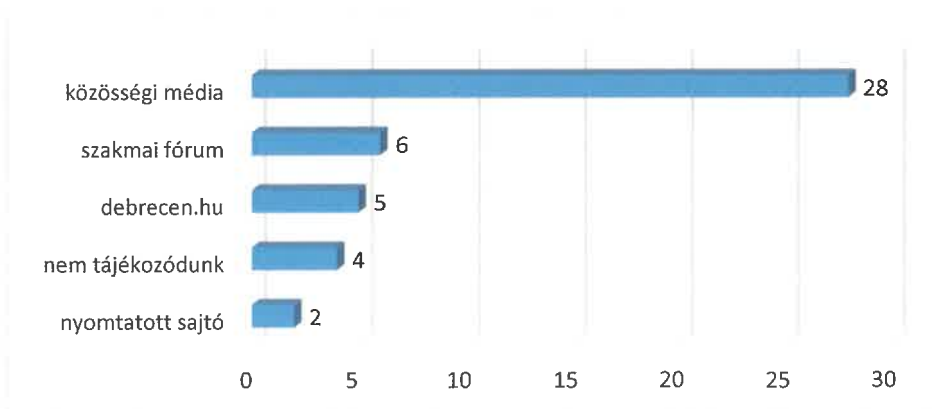
Művelődési Intézetet, a DEMKI-t, továbbá a Főnix Rendezvényszervező Kft-t. Nagyobb arányban vannak jelen a válaszokban a közművelődési szolgáltatások és könyvtári szolgáltatások is (4-4 válasz). Kisebb arányban jelentkezett a tanácsadás és kapcsolattartás, valamint az egyéb válaszok, amelyekbe az ösztöndíjprogramok és a statisztika válaszokat soroltuk.

2. ábra: Nevezzenek meg legalább kettő ilyen kulturális/közművelődési szolgáltatást Debrecenben!
(n=31, eset)

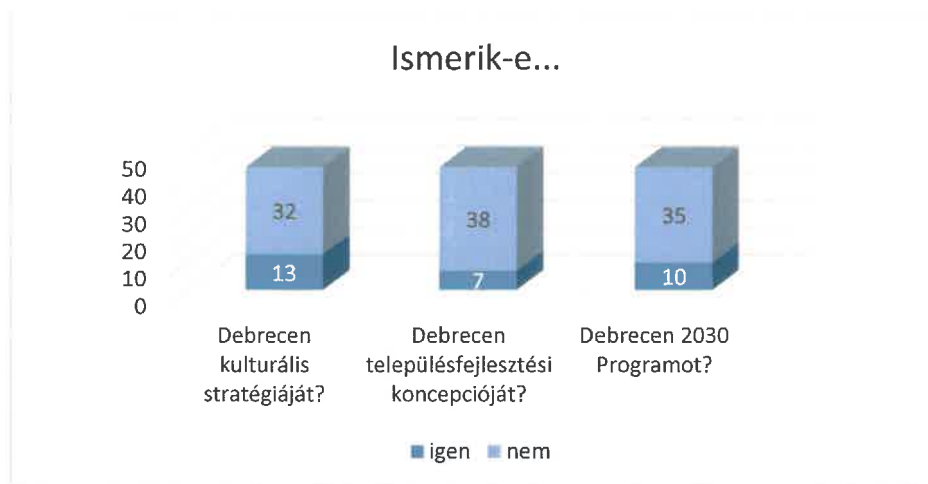
A következő kérdés a kérdőívben arra vonatkozott, hogy a válaszadók honnan értesülnek Debrecen aktuális kulturális/közművelődési tevékenységeivel és szolgáltatásaival kapcsolatban. A válaszadók 62%-a (28) a közösségi médiából értesül az aktualitásokról, ezzel szemben csekély az egyéb fórumok és tájékoztatói lehetőségek aránya, mint például nyomtatott sajtó (2), debrecen.hu honlap (5), vagy valamilyen szakmai fórum (6). 4 kitöltő azonban egyáltalán nem tájékozódik Debrecen kulturális/közművelődési tevékenységeivel vagy szolgáltatásaival kapcsolatban.

3. ábra: Honnan értesülnek Debrecen aktuális kulturális/közművelődési tevékenységeivel és szolgáltatásaival kapcsolatban? (N=45, eset)

A kérdőív következő kérdésében megkérdeztük a válaszadóktól, hogy ismerik-e Debrecen stratégiáit és koncepcióit. Kitértünk többek között a kulturális stratégiára, a településfejlesztési koncepcióra és a Debrecen 2030 Programra is. Az alábbi ábrán jól látható, hogy a kitöltők csak kisebb arányban ismerik ezeket, nagyobb arányban nemmel válaszoltak ezekre a kérdésekre.

4. ábra: Ismerik-e Debrecen kulturális stratégiáját, településfejlesztési koncepcióját és a Debrecen 2030 Programot? (N=45, eset)

A kérdőív első fejezete kitért arra is, hogy a válaszadók ismernek-e olyan debreceni művelődő közösségeket, amelyeket példaértékűnek tartanak, és amelyek hatással lehetnek a tevékenységükre, feladatellátásukra. A válaszok alapján elmondható, hogy a legtöbben nem közösségeket, hanem intézményeket, szervezeteket neveztek meg ennél a kérdésnél, mint például a Nemzeti Művelődési Intézetet, a DEMKI-t vagy a Tímárházat. Emellett 3 válaszadó emelte ki a Debreceni Hajdú Táncegyüttest is. A válaszokból azt a konklúziót vonhatjuk le, hogy a válaszadók többsége nem teljesen tudja elkülöníteni a közösséget a szervezettől, intézménytől.

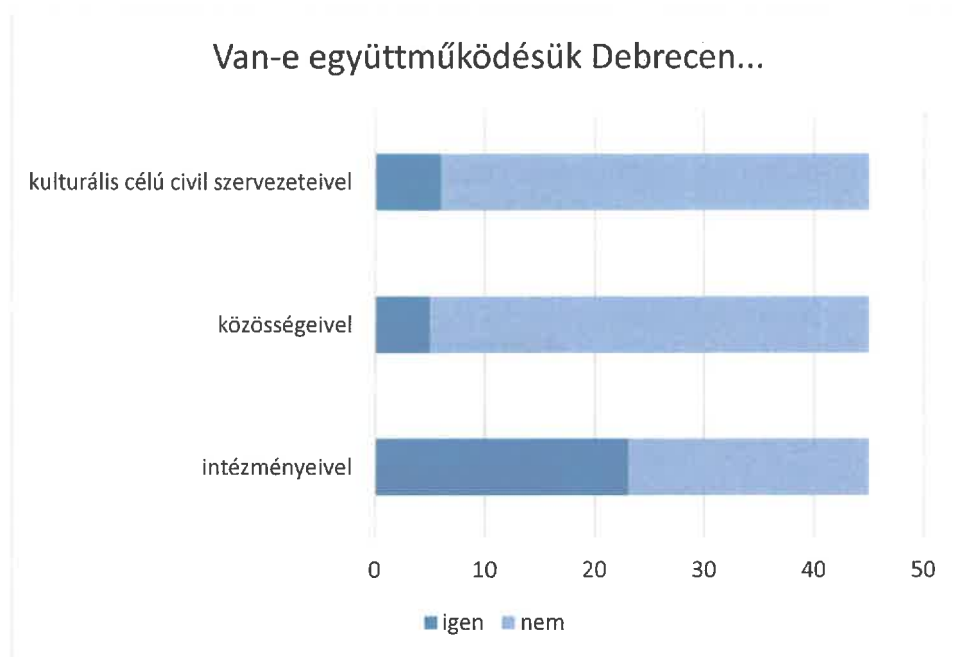
Második fejezet: A Debrecennel való együttműködések vizsgálata

A második szakasz legfontosabb, egyben mindent meghatározó kérdése, hogy az egyes településeknek van-e valamilyen együttműködése a megyeszékhelyen tevékenykedő kulturális szerveződésekkel. A szakaszt e tekintetben három fő kérdéscsoportra bontottuk: vizsgáltuk a debreceni intézményekkel, közösségekkel, valamint a kulturális célú civil szervezetekkel való kapcsolódásokat és azok megnyilvánulási formáit, továbbá az azokról alkotott véleményeket is.

Ahogy azt az 5. ábra is mutatja, a válaszadók jelentős arányban jelölték meg intézménnyel való együttműködést, és jól láthatóan legkisebb mértékű a közösségekkel való együttműködés.

5. ábra: Van-e együttműködésük Debrecen intézményeivel, közösségeivel és kulturális célú civil szervezeteivel? (N=45, eset)

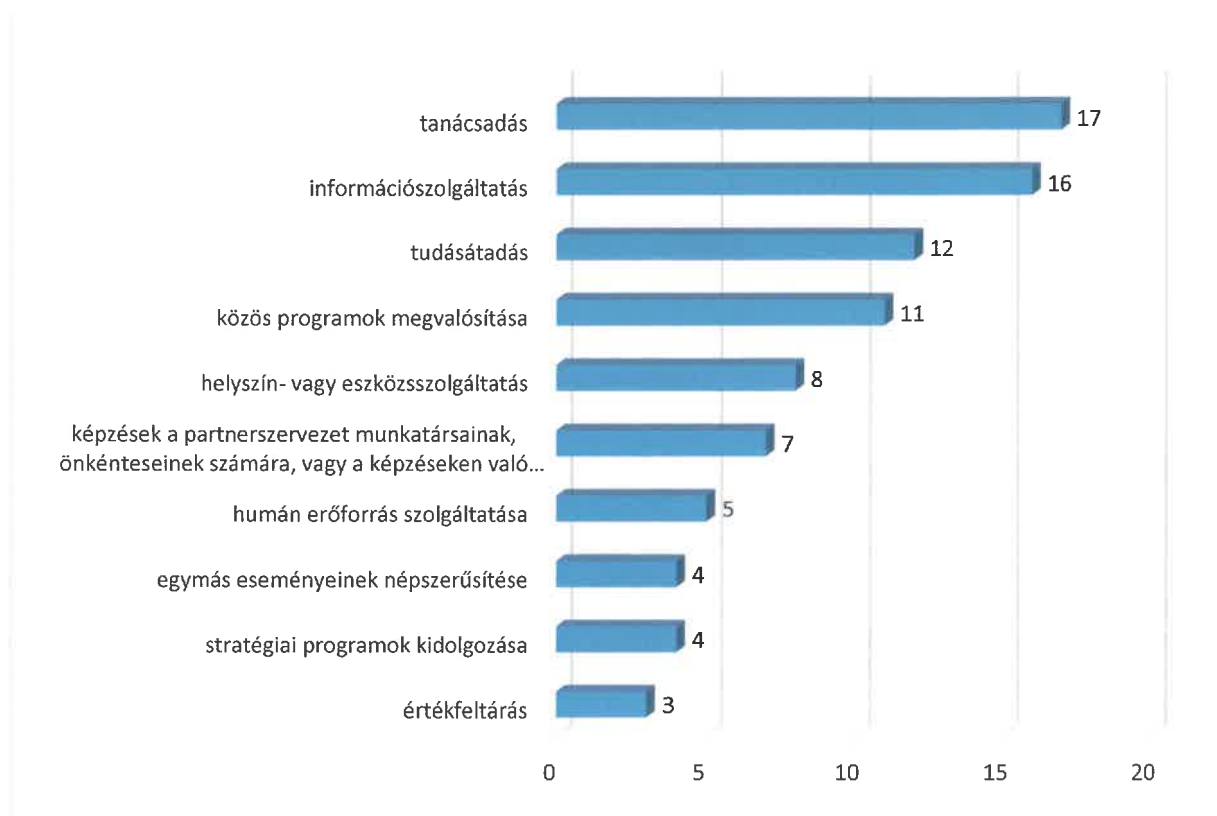
„Igen” válasz esetén a további részletezést mindhárom esetben két lépésre bontottuk.

Első körben kértük a kitöltőket, hogy nevezzék meg, miben nyilvánul meg ez a partnerség. Az ezt követő kérdéssor segítségével pedig azt vizsgáltuk, milyennek tartják a jelenlegi együttműködést, ahol fő szempontokként a tartalmi, minőségi, mértékbeli értékelést, valamint a megvalósulási forma értékelését jelöltük meg. Az értékelést egy 1-től 5-ig terjedő skála segítségével végezték a kitöltők, ahol az 1-es az „egyáltalán nem tartják megfelelőnek”, míg az 5-ös a „teljes mértékben megfelelőnek tartják” értéket jelenti.

2.1. A Debreceni intézményekkel való együttműködés vizsgálatának eredményei

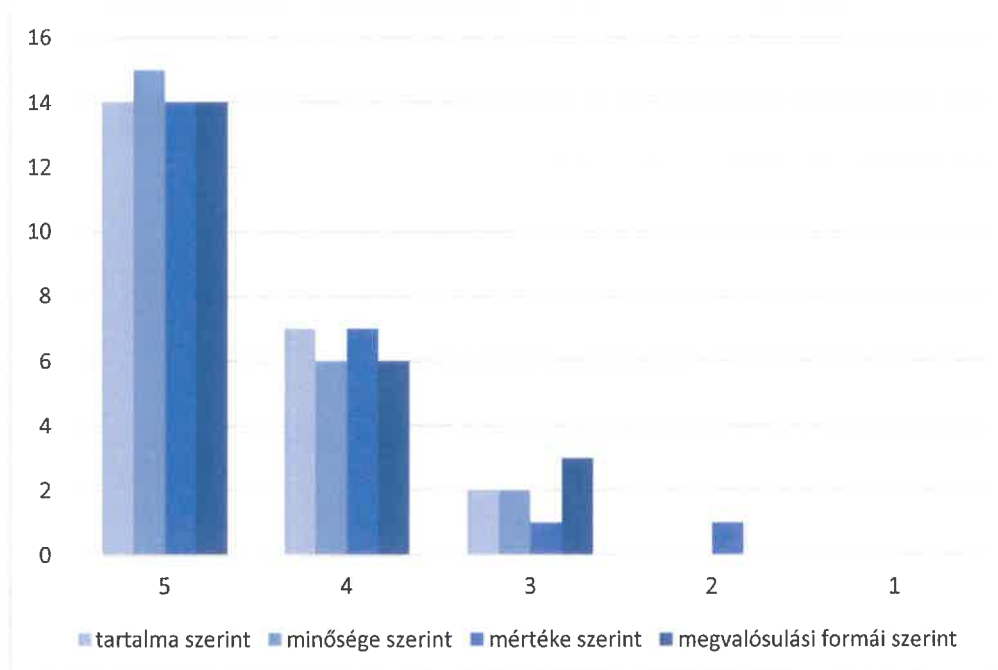
A 6. ábra alapján jól látható, hogy a megjelölések leginkább a tanácsadás (17 válasz) és az információszolgáltatás (16 válasz) terén kiugró számúak, valamint ennél kisebb, de közel azonos arányban jelölték meg a tudásátadással (12 válasz) és a közös programok megvalósításával kapcsolatos együttműködést (11 válasz) a válaszadók.

6. ábra: Miben nyilvánul meg a Debrecen intézményeivel való együttműködés? (n=23, esetszám=87)

Az együttműködések milyenségét tekintve azonban a 7. ábráról világosan leolvasható, hogy a válaszadók összességében inkább pozitívan értékelik a jelenlegi együttműködéseiket. Mind a négy szempontonál megfigyelhető, hogy kiugróan magas a 4-es és az 5-ös értékelések aránya. Tehát az látszik, hogy a jó együttműködés kialakítása a partnerséggel rendelkezőknél alapvetően nem okoz gondot.

7. ábra: Milyennek tartják a jelenlegi együttműködést Debrecen intézményeivel az együttműködés tartalma, minősége, mértéke, megvalósulási formái szerint? (n=23, eset)

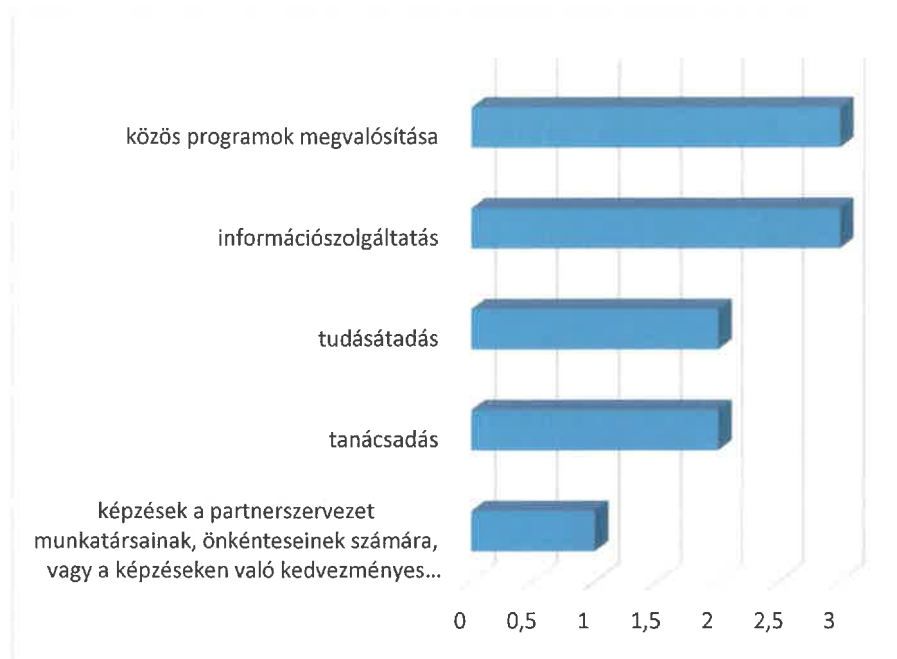

2.2. A Debrecen közösségeivel való együttműködés vizsgálatának eredményei

Az intézményekkel való együttműködésnél látott eredményekhez hasonlóan a válaszadók a közösségekkel való együttműködésnél is az egyik legmagasabb számban jelölték meg az információszolgáltatást, a tudásátadást és a tanácsadást.

Am az ábra alapján jól kivehető, hogy az előbbihez képest itt már a közös programok megvalósítására jobban áthelyeződik a hangsúly.

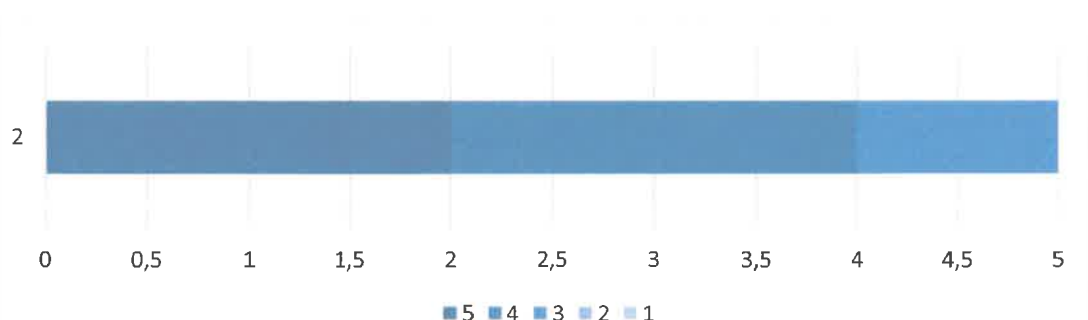
8. ábra: Miben nyilvánul meg a Debrecen közösségeivel való együttműködés? (n=5, esetszám=11)

A jelentés első részében tett észrevételünkhöz visszacsatolva, ismételten szeretnénk felhívni a figyelmet arra, hogy egyes kitöltéseknél a közösség fogalmához intézményi kapcsolódást írtak be a válaszadók (pl. Nemzeti Művelődési Intézet). Így valóban azzal számolhatunk, hogy helyenként azzal a fogalmi zavarral állunk szemben, miszerint tartalmilag és struktúráját tekintve a válaszadók nem feltétlenül tudnak különbséget tenni a közösségi és intézményei keretek határai között. Ez a megállapítás egyúttal arra is utalhat, hogy a jelenlegi kapcsolódási rendszer a válaszadók szemszögéből kissé egyspektrumú (intézményközpontú).

Az intézményekkel való együttműködéshez hasonlóan a válaszadók ebben az esetben is összességében a két legmagasabb elégedettségi szinten értékelték a jelenlegi együttműködéseiket Debrecen közösségeivel, amely ez esetben mind a négy szempontból (tartalma, minősége, mértéke, megvalósulási formái) azonos arányban jelent meg, ugyanolyan értékelést kapott. Ez megerősíti az előzőek alapján kialakult képet, miszerint úgy érzik, a meglévő partneri kapcsolatok alapvetően jól működnek.

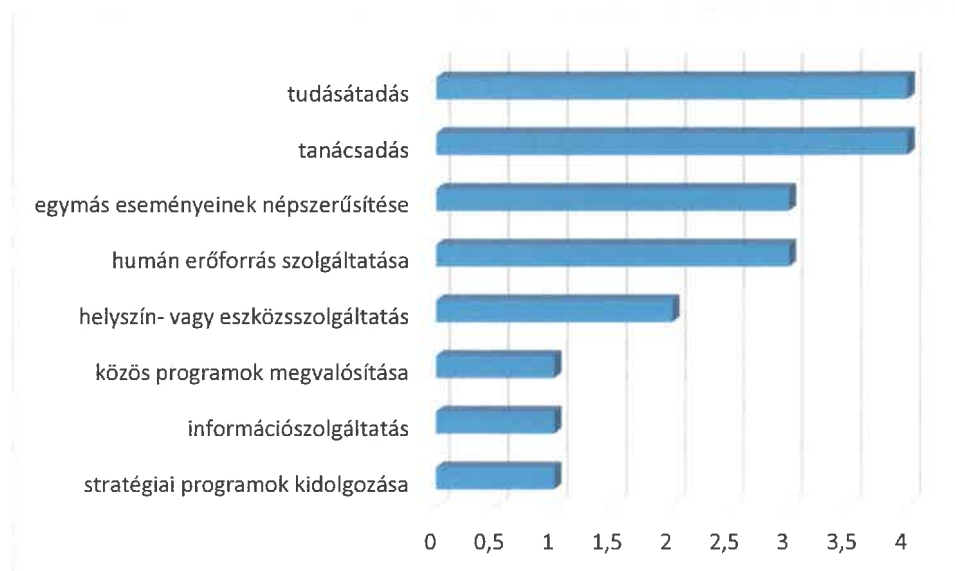
9. ábra: Milyennek tartja a jelenlegi együttműködést Debrecen közösségeivel az együttműködés tartalma, minősége, mértéke, megvalósulási formái szerint? (N=5, eset)

2.3. A Debrecen kulturális célú civil szervezeteivel való együttműködés vizsgálatának eredményei

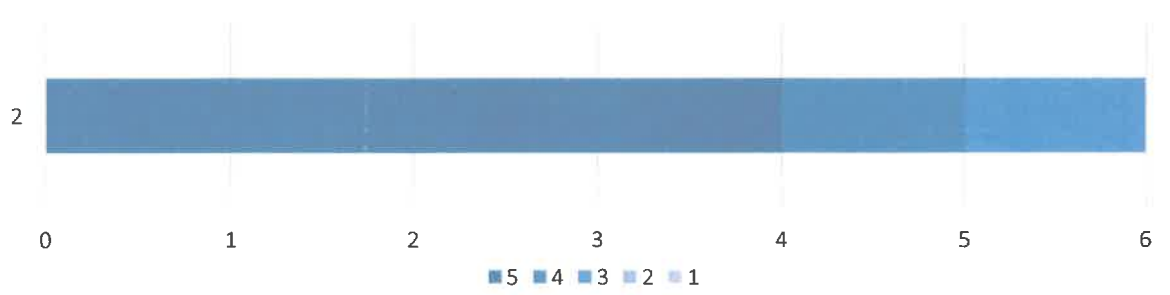
Az ábra alapján tisztán látható, hogy a kulturális célú civil szervezeteknél, csakúgy, mint az intézményeknél, a tudásátadás és a tanácsadás áll ismét vezető helyen. Ez arra engedhet következtetni, hogy a formális szervezetek esetén a válaszadók mindenképpen támaszkodnának a kulturális célú civil szervezetekre módszertani és információs szempontból egyaránt.

10. ábra: Miben nyilvánul meg a Debrecen kulturális célú civil szervezeteivel való együttműködés? (n=6, esetszám=19)

Ahogy azt korábban az intézményeknél és a közösségeknél is láttuk, a válaszadók zöme összességében minden szempontból maximálisan értékelte meglévő együttműködéseiket a különböző kulturális célú civil szervezetekkel. Ez teljességgel megerősíti, hogy a válaszadók úgy érzik, a meglévő kapcsolatok valóban jól működnek.

11. ábra: Milyennek tartja a jelenlegi együttműködést Debrecen kulturális célú civil szervezeteivel az együttműködés tartalma, minősége, mértéke, megvalósulási formái szerint? (n=6, eset)

A Debrecennel való együttműködés szempontjából összességében elmondható, hogy az együttműködések megnyilvánulási formáinál jelentkező különbözőségek az intézmények, közösségek és kulturális célú civil szervezetek sajátosságaiból adódhatnak.

Harmadik fejezet: Együttműködések

3.1. Az együttműködés hiánya, együttműködési igények, elképzelések

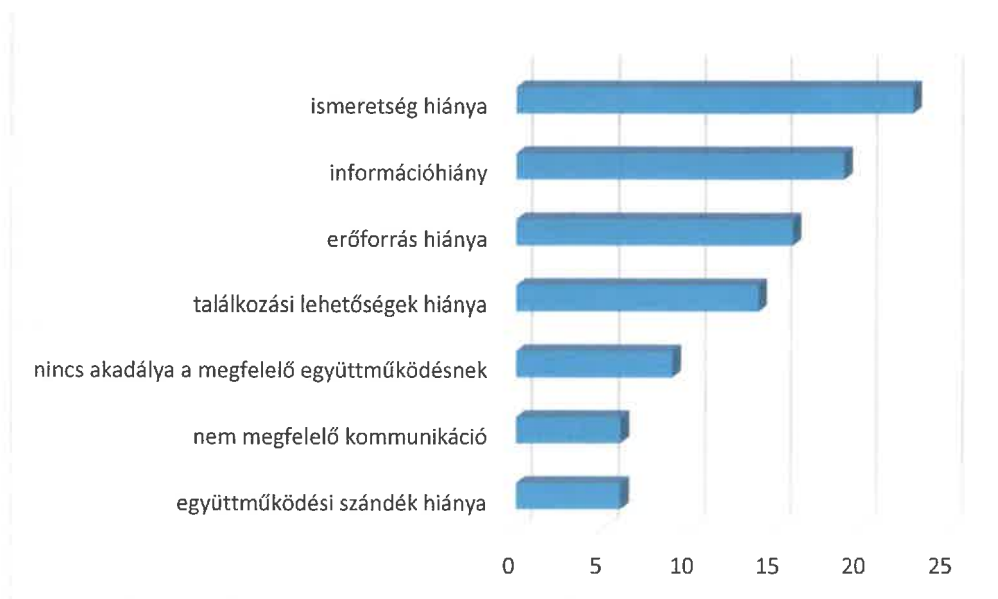
A kérdőív összeállítása során számolnunk kellett azzal a lehetőséggel is, hogy a Debrecennel való együttműködést tárgyaló második nagy szakaszban a válaszadók egy része semmilyen együttműködést nem fog tudni megjelölni Debrecen kulturális szerveződéseivel. Mint azt az előzőekben láthattuk, az erről szóló fejezetben az 5. ábra ezt alá is támasztotta. Így a harmadik fejezet első részében igyekeztünk olyan kérdéseket megfogalmazni, amelyek nemleges válasz esetén kifejezetten ennek okait vizsgálják.

Első körben arról kérdeztük a kitöltőket, szerintük miért nem alakulhatott ki együttműködés Debrecennel. A válaszadók (20 válasz) közül többen említették a lehetőség és ismeretség hiányát (4 válasz), valamint a környezet és érdeklődés differenciáltságát (3 válasz). Ezen felül egyes kitöltőknél ide társult az az érzület is, miszerint a megyeszékhely nem nyit a kistélepek felé (2 válasz). További eredményként tapasztaltuk, hogy a kitöltők legnagyobb számban a távolságot tartják a leghangsúlyosabb akadályozó tényezőként (9 válasz).

A következő kérdésben arra voltunk kíváncsiak, milyen akadályozó tényezőket tudnának említeni a kitöltők, melyek gátolhatják az együttműködés kialakítását.

A válaszadók közül legtöbb esetben a kapcsolati tőke (23 válasz) és az információ hiányát (19 válasz) tartják akadályozó tényezőnek. Mindemellett magas számban jelenik meg az együttműködés kialakítására fordítható erőforrás hiányának érzete (16 válasz), valamint többen látják úgy, hogy a kapcsolati tőke kialakításához szükséges találkozási lehetőségek mértéke és/vagy minősége nem megfelelő (14 válasz).

12. ábra: Milyen akadályok gátolhatják a megfelelő együttműködés kialakítását? (N=45, eset)

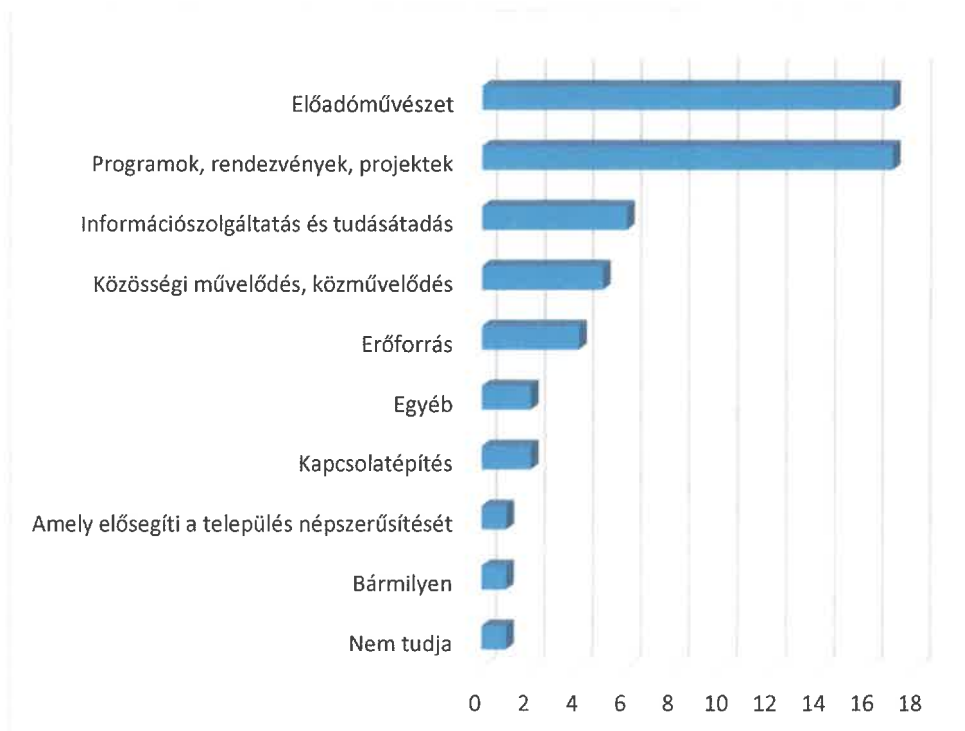

Megfigyelhető, hogy a 12. ábrán látottak szinte inverz módon tükrözik az előző fejezetben megjelölt együttműködési megnyilvánulások számbeli sorrendjét. Tehát: ami az együttműködéssel rendelkezőknél a legnagyobb „össztőkét” jelenti, arányaiban épp ezek hiányát jelölték meg hasonlóan magas számban, gátló tényezőként az együttműködéssel nem rendelkezők.

A válaszadók legmagasabb, de azonos számban (17-17 válasz) jelölték meg előadóművészettel, valamint a programokkal, rendezvényekkel, projektekkel kapcsolatos együttműködések/szolgáltatásokat. Ezeken belül is legtöbben a közösen létrehozott programok, rendezvények megvalósítását preferálnák, melyek kapcsán a kitöltőknél felmerült az előadóművészek, műsorszámok egy-egy rendezvényre való biztosításának igénye is. Emellett jelentős számban említették színházi produkciók meghívását, és - bár kisebb mértékben, de - a programigények között említésre került a hagyományörzés is.

Érdekes azonban, hogy többen említették a különböző rendezvényeken saját csoportokkal való részvételi lehetőséget, valamint a színházlátogatást is (4 válasz), ami arra enged következtetni, hogy nemcsak ők várnának segítséget ebben, hanem ők, maguk is keresik a lehetőségeket, megjelenik a kölcsönösség az együttműködésben. Tehát ebben a tekintetben abszolút partnerség mutatkozik. Ezen felül, ahogy azt már az előbbieken is láthattuk, az információszolgáltatás, tudásátadás, a közösségi művelődés, és a közművelődési szolgáltatások kapcsán a segítségnyújtásra való igény továbbra is vezető helyen áll.

13. ábra: Milyen jellegű kulturális együttműködésre/kulturális szolgáltatásra lenne szüksége a településüknek Debrecennel? (N=44, esetszám=56)

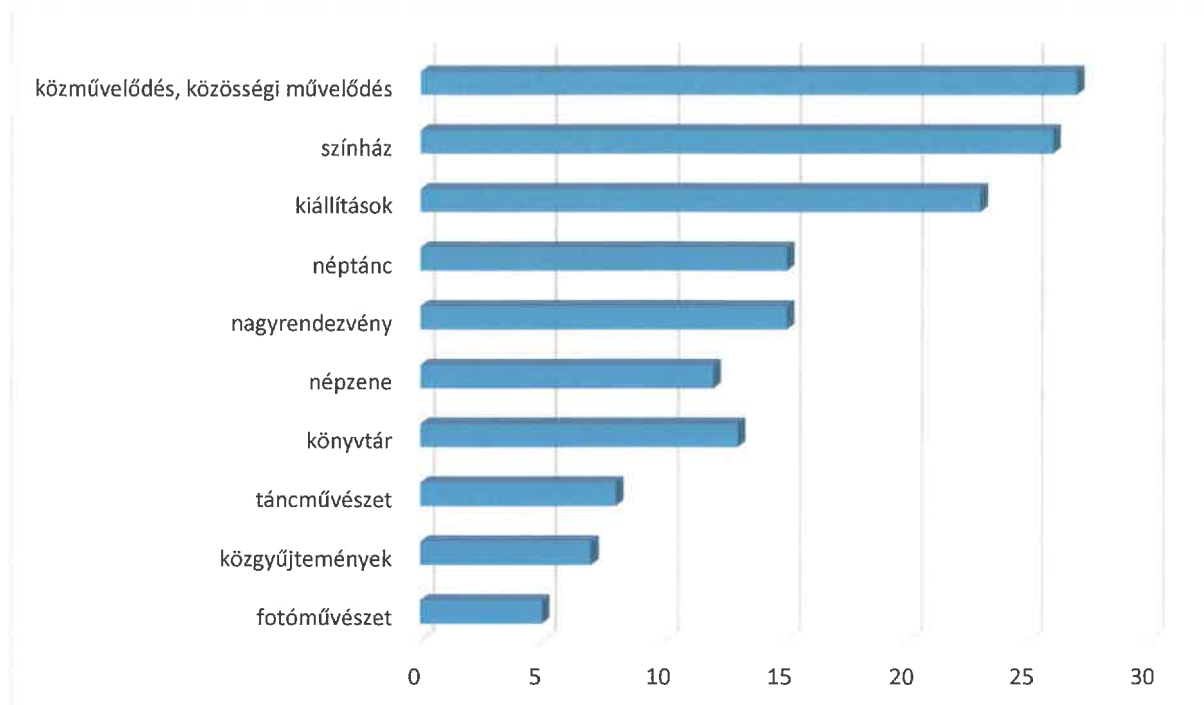

A következő kérdés válaszai alapján a kitöltők jövőbeni elképzeléseiről is képet kapunk. A kérdés arra vonatkozott, hogy mely kulturális területeken látják a Debrecennel való együttműködés lehetőségét a kitöltők.

A válaszadók a jövőbeni elképzelések szintjén is legtöbb esetben a közművelődéshez, közösségi művelődéshez (27 válasz), a színházhoz (26 válasz) és a kiállításokhoz (23 válasz) kapcsolható együttműködési lehetőségeket részesítenek előnyben. Ezen felül magas számban jelölték meg a népzenehez (12 válasz), néptáncokhoz (15 válasz) kapcsolható együttműködést is. Az összesítés alapján a nagyrendezvényekhez kapcsolható együttműködés itt a „középmezőnyben” kapott helyet (15 válasz).

14. ábra: A jövőben milyen kulturális területen tudnának elképzelni együttműködést Debrecennel?
(N=45, esetszám=151)

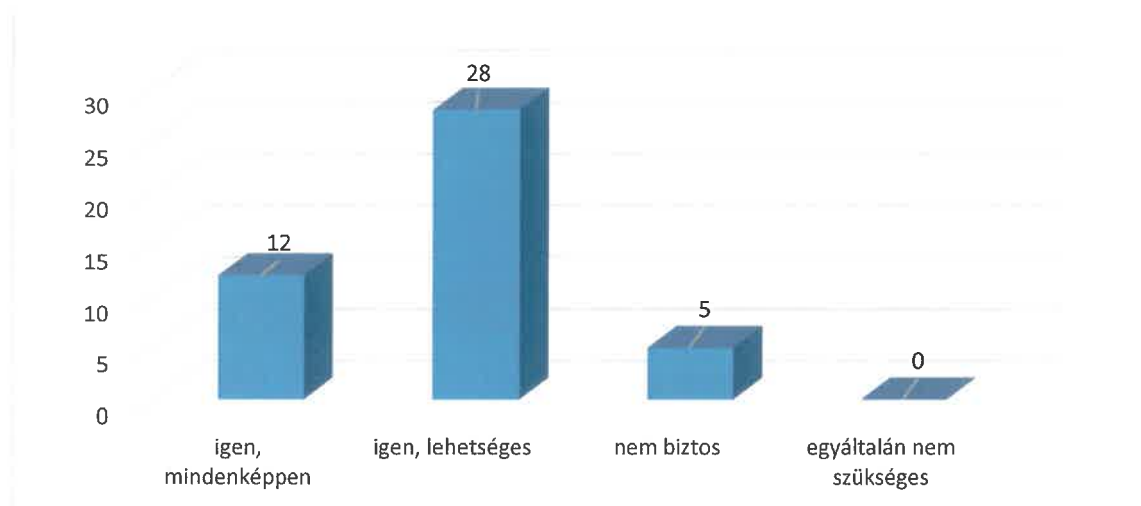

3.2. A regionális kulturális hálózat kialakítása

A kérdőív utolsó részében arra voltunk kíváncsiak, hogy a válaszadók mennyire érzik szükségét a regionális szintű hálózati együttműködésnek.

A beérkezett válaszok alapján elmondhatjuk, hogy a kitöltők alapvetően nem vitatják a hálózati együttműködés létjogosultságát, a legtöbb válaszadó (28) „igen, lehetséges” választ jelölt meg ennél a kérdésnél, amely a regionális kulturális hálózat kialakítására való hajlandóságra engedhet következtetni.

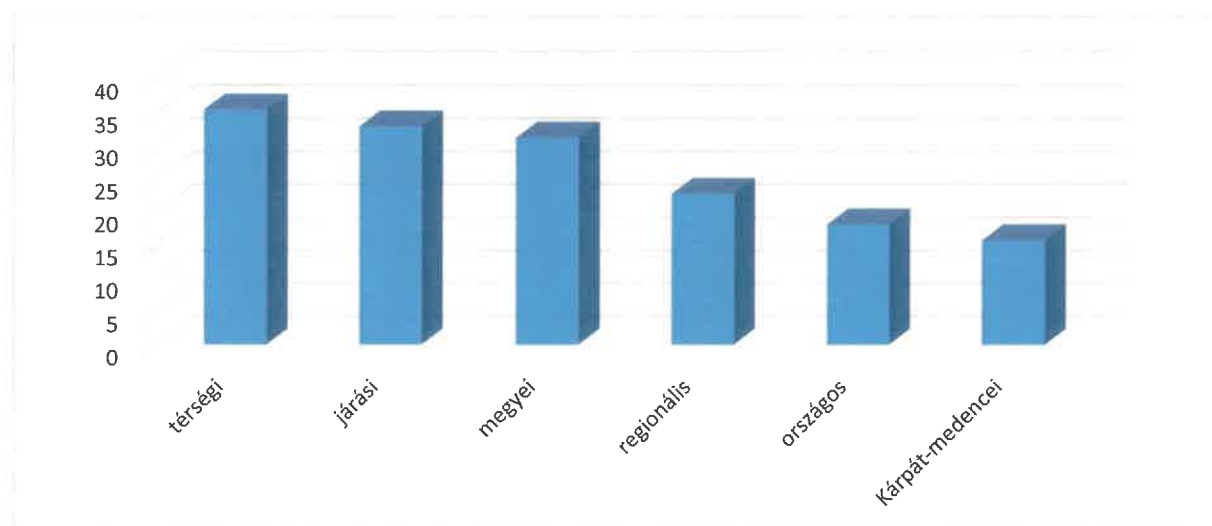
15. ábra: Önök szerint szükség lenne Debrecen közművelődési/kulturális szolgáltatásokat nyújtó intézményeivel/szervezeteivel regionális szintű hálózati együttműködésre? (N=45, eset)

Az következő kérdésben megkértük a válaszadókat, rangsorolják, mennyire tartják fontosnak, hasznosnak térségi, járási, megyei, regionális, országos és Kárpát-medencei szinten a hálózati együttműködést. A rangsorolást egy 1-6-ig terjedő skálán végezték, ahol az 1-es a „kevésbé fontosnak tartják”, a 6-os a „legfontosabbnak tartják” értéket jelentette.

Ahogy az a 16. ábráról is jól leolvasható, a pontszámok átlaga alapján a kitöltők minimális különbségekkel legmagasabb számban a térségi, a járási, valamint a megyei szintű együttműködést részesítenek előnyben. A regionális együttműködést viszont az előbbi három területi egységgel szemben valamivel kevésbé tartják fontosnak, hasznosnak.

16. ábra: Milyen szintű együttműködést tartanának kifejezetten fontosnak, hasznosnak? (N=45, pontszámok átlaga alapján)

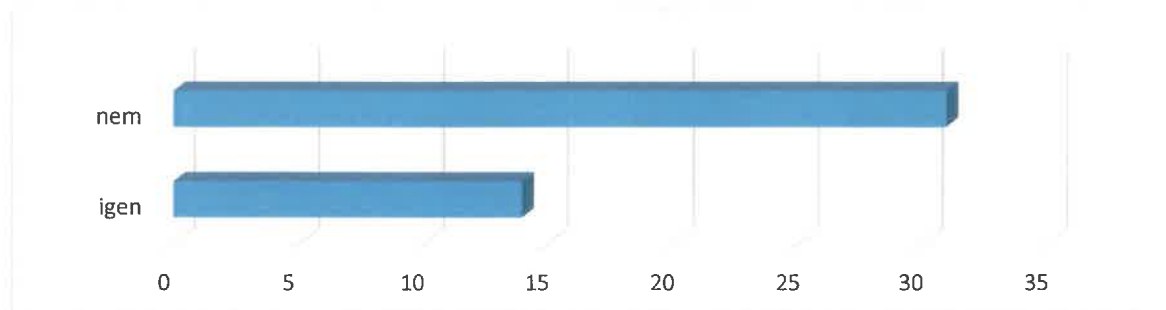
Ez az eredmény arra enged következtetni, hogy a hálózat kiterjesztésének szempontjából a válaszadók jelenleg leginkább a megyei szintig gondolkodnának.

A következő kérdések a kérdőívben a már meglévő ismeretekre és tapasztalatokra, az ezzel kapcsolatosan kialakított véleményekre, előnyökre és hátrányokra vonatkoztak a regionális együttműködéssel kapcsolatban.

Első körben megkérdeztük a kitöltőktől, hogy vannak-e már tapasztalataik vagy ismereteik a kulturális hálózati együttműködéssel kapcsolatban. Ahogy azt az ábra is mutatja, a kitöltők ennél a kérdésnél

is jóval kevesebb számban válaszoltak igennel. Tehát elmondhatjuk, hogy összességében kevésbé vannak tapasztalataik, ismereteik a kulturális hálózati együttműködéssel kapcsolatosan.

17. ábra: Vannak-e tapasztalataik, ismereteik a kulturális hálózati együttműködéssel kapcsolatban?
(N=45, eset)

A következő kérdésben arra kértük az igennel válaszolókat, írják le, milyen tapasztalataik, ismereteik vannak ezzel kapcsolatban.

Az összesítés eredményeként azt tapasztaltuk, hogy az igennel válaszolók is leginkább a jelenlegi együttműködéseiket emelték ki, mint például a környező vagy testvértelepülésekkel való jó kapcsolat. Ezen felül említésre kerültek az értéktárra alapozott kapcsolatok, valamint a Nemzeti Művelődési Intézettel több fronton való együttműködés is. Egyes válaszadók szerint a regionális kulturális hálózat egy működőképes kezdeményezés lehetne, amely jelenleg nem, vagy kevésbé működik hatékonyan.

Az utolsó két kérdésben pedig arra voltunk kíváncsiak, milyen előnyeit, illetve esetlegesen milyen hátrányait látják általánosságban a hálózati együttműködésnek.

Az regionális kulturális hálózat előnyeiről szóló kérdésben a válaszadók magas számban emelték ki a tapasztalatok és a megszerzett tudás átadásának/cseréjének nagyobb lehetőségét, melyhez egyes kitöltők társították (az ebben nagy segítséget nyújtó) jogyakorlatok adaptálását is (11 válasz). Továbbá nagy számban emelték ki a támogatás és segítségnyújtás fontosságát: ezen keresztül többen fókuszáltak a feladatok és erőforrások megosztásának lehetőségére (10 válasz). Sokan rávilágítottak az információáramlás/szerzés (9 válasz) és a kapcsolatok bővülési lehetőségének (7 válasz) fontosságára is.

Ezeknél kevesebb, de közel azonos számban (3-5 válasz) említették a közösségépítés/közösségfejlesztés hasznosságát, a szakmai fejlődést, az új ötletek születésének/szerzésének lehetőségét, valamint a kulturális élet vérkeringésének általánosságban való felpozícióját. Néhány válaszadó azonban nem tudott e tekintetben érdemlegesen nyilatkozni, egyes kitöltők arra hivatkoztak, hogy jelenleg még nem látnak bele a kulturális hálózati együttműködés mibenlétébe.

A következő kérdésben arra kértük a kitöltőket, hogy írják meg, milyen hátrányait látják a regionális kulturális együttműködésnek általánosságban. Bízható előjelnek tűnhet, hogy ennél a kérdésnél a legtöbb kitöltő válaszában az jelenik meg, hogy jelenleg nem látja hátrányát a kulturális hálózati együttműködésnek (22 válasz). Egyes válaszadók viszont felvetették bizonyos ellentétek kialakulásának lehetőségét az együttműködés során, melyek lehetséges forrásként többek között említésre került az esetleges véleménykülönbségekből fakadó egyet nem értés vagy a kommunikáció „elcsúszása” (6 válasz). Ezen felül felmerült az esetleges hiányos információátadás okozta nehézségek kialakulásának lehetősége is. Ezen belül megfogalmazható a nem megfelelő átláthatóság lehetősége, valamint az ennek eshetőségén felmerülő problémalehetőségek (4 válasz). Továbbá ismét megjelent a távolság leküzdésének kérdése (3 válasz), valamint esetleges hátránnyként említették a lehetséges forráskülönbségeket (2 válasz). Egy-egy esetben pedig a

megyeszékhely kisebb településekkel szembeni vonzóerejét, illetve az önálló programok háttérbeszorulását látják esetlegesen felmerülő hátrányként egy Debrecennel való együttműködés során.

Javaslatok

Az első részben felvázolt eredmények alapján azt a konzekvenciát vonhatjuk le, hogy Debrecen városának nagyobb hangsúlyt szükséges fektetnie a kulturális és közművelődési területet érintő programjai és stratégiái és szolgáltatásai megismertetésére, a megfelelő kommunikációra és információszolgáltatásra, valamint a tájékoztatásra az egész megyében tevékenykedő közművelődési feladatellátók körében.

A második fejezetben feltárt eredmények kapcsán érdemesnek tartjuk szem előtt tartani azt, hogy az együttműködés, mint fogalom, felek közötti partnerséget feltételez, amely pedig egyfajta kölcsönösséget is mutat. Ebből az aspektusból vizsgálva számba kell venni a lehetőségét, hogy a jelenleg fennálló kapcsolatok, amelyek leginkább a tanácsadás és információszolgáltatás tevékenységében nyilvánulnak meg, esetenként egyoldalúságot takarhatnak, amely a települések részéről a kezdeményezőkészség hiányát vetheti fel.

A harmadik rész eredményei jól mutatják, hogy az együttműködés/hálózat kialakítása kapcsán fontos az információ és tudás folyamatos biztosítását, elősegítve a partnerségi kapcsolatok kialakulását, amelyek alapján további együttműködések valósulhat meg a kérdőív eredményeire alapozva.

Zárszó

A kutatás eredményeit egy tudásátadó és szemléletfeltáró, három megyét érintő műhelymunka keretében javasoljuk első körben bemutatni. A műhely alkalmas lehet a kutatás által felszínre hozott információk mögötti tendenciák, ok-okozati összefüggések mélyebb feltárására és ezáltal további fejlesztéseket javasolni.

